

ÅRET 2013 VED ATFERDSSENTERET:

UTVIKLINGSAVDELING BARN

Atferdssenterets strategiske plan og tilhørende virksomhetsplaner legger grunnlag for implementeringsarbeidet i avdelingen.

Implementeringsarbeidet omfatter behandlingsmetoden Parent Management Training Oregon-modellen (PMTO), forebyggingsprogrammet Tidlig Innsats for Barn i Risiko (TIBIR) og den skoleomfattende tiltaksmodellen Positiv Atferd, støttende Læringsmiljø og Samhandling (PALS).

PMTO implementeres i det statlige barne- og familievernnet og i psykisk helsevern for barn og unge. TIBIR implementeres i kommunene og PALS i kommunenes skoler og PP-tjeneste.

Implementeringsarbeidet foregår regionalt i tett samarbeid med nasjonal koordinator ansatt på Atferdssenteret. Seks regionkoordinatorer (ansatt på Atferdssenteret) og sju regionkonsulenter (ansatt i Bufetat) gjennomfører implementeringen knyttet til PMTO og TIBIR.

Fire regionkoordinatorer, ansatt i til sammen tre årsverk i det statlige spesialpedagogiske støttesystem (Statped), hadde fram til 1.oktober ansvar for å gjennomføre implementeringen av PALS i samarbeid med Atferdssenterets 2,7 årsverk. Atferdssenteret har fylt oppgaven med å opprettholde igangsatte implementeringsaktiviteter ved å redusere annen utviklingsvirksomhet og redusere tilbud til nye kommuner i regioner. Det er gitt stimuleringsmidler til fire PALS-mentorers arbeidsplasser i region Øst for å opprettholde igangsatt vedlikeholdsveiledning av PALS-veiledere.

Virksomheten innenfor PMTO

Tilbud om PMTO-behandling er nå tilgjengelig ved ca. 55 fagkontor i den regionale barneverntjenesten (Bufetat), i ca. 40 poliklinikker innenfor psykisk helsevern for barn og unge (BUP) og i 93 kommuner som også implementerer TIBIR. Opplæringen foregår regionalt, og det overordnede ansvaret er lagt til regionkoordinatorene og -konsulentene. Totalt har 95 gjennomført terapeutopplæring i 2013. Til å bistå i opplæringen og veiledningen deltar også ca. 55 regionale PMTO-terapeuter.

Tabellen under i neste avsnitt viser regionens arbeid med opplæring av PMTO-terapeuter. Totalt er 95 terapeuter under opplæring i region Nord, Midt-Norge, Sør, Øst og Vest. Ved utgangen av 2013 er det til sammen 291 praktiserende, sertifiserte terapeuter i Norge.

For å opprettholde sin sertifisering, er det obligatorisk for alle PMTO-terapeuter å delta i veiledningsgrupper. I 2013 har 32 deltatt på veilederopplæringen for PMTO-terapeuter, fem fra region Nord, seks fra region Midt-Norge, fire fra region Vest, ti fra region Sør og sju fra region Øst.

Implementeringsvirksomhet innenfor PMTO

Region	Nord		Midt		Vest		Sør		Øst		Landet totalt	
	Nye		Nye		Nye		Nye		Nye		Nye	
	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Sum
PMTO behandlingsmodell												
Bufetat terapeuter	0	7	1	9	0	19	0	29	1	18	1	81
BUP terapeuter	0	11	0	7	0	13	0	8	1	14	0	52
Kommunale terapeuter	0	17	6	33	2	31	2	19	19	32	29	132
Andre instanser	0	2	0	1	0	2	1	2	1	16	2	23
Antall terapeuter sum	0	37	7	50	2	66	1	58	21	80	32	291
Terapeuter i opplæring	0	20	0	10	0	16	17	17	1	32	18	95
Veiledningsgrupper	0	11	0	11	2	17	0	7	0	18	2	64

Tabellen over viser en implementeringsoversikt over antall PMTO-terapeuter og kvalitetssikringen av disse. I årets tabell inkluderer kolonnen «Antall terapeuter i sum», bare sertifiserte terapeuter, ikke noen terapeuter under opplæring.

Implementeringsvirksomhet innenfor TIBIR

Forebyggingsprogrammet «Tidlig innsats for barn i risiko – TIBIR» er videreført i 2013. Hovedfokus har vært på oppfølging av kommunene og bydelene som har innført TIBIR-programmet.

Opplæringsvirksomheten i kommunene i 2013 vises i tabellen nedenfor og gir en oversikt over aktivitetene i de ulike regionene. Til sammen er det nå 1546 opplærte utøvere av TIBIR-intervensjonene. I år viser tabellen oversikt over aktive utøvere, noe vi ikke hadde tilsvarende tall på i fjor. Av de opplærte, er det nå til sammen 913 aktive utøvere. I 2013 er det 228 som har deltatt på en TIBIR-opplæring, og 26 nye kommuner har startet implementeringen av TIBIR.

Regionene evaluerer og reviderer løpende planene for implementering i samarbeid med kommunene. Særlig viktig er oppfølging av kommunens ledere for å sikre ressurser for videre drift av programmene.

Region	Nord		Midt		Vest		Sør		Øst		Landet totalt	
	Nye		Nye		Nye		Nye		Nye		Nye	
	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Totalt	2013	Sum
TIBIR												
Kartlegging	0	6	0	34	14	30	13	10	27	34	54	114
Rådgivere	0	58	8	132	23	96	18	92	14	59	63	437
Konsulenter	10	7	0	33	5	34	10	16	39	61	64	151
Ferdighetstrenerer	0	4	0	32	4	30	10	34	0	34	14	134
Gruppeterapeuter	0	5	0	2	23	31	10	30	0	9	33	77
Kommuner med TIBIR	0	14	0	22	0	18	13	21	13	18	26	93

Tilrettelegging for forskningsevaluering av konsultasjonsintervensjonen i TIBIR

Avdelingen har bidratt i studien, rekruttering av nye kommuner og gjennomføring av undervisning for deltakere i forskningsstudien. Nye deltakere er hentet fra PP-tjenesten i Bærum.

Pmto.no – et webbasert informasjons- og kvalitetssikringssystem

Det webbaserte systemet for informasjon og kvalitetssikring av PMTO og TIBIR – pmt.no – er videreført, og har fått konsesjon. Målsettingen med systemet er todelt; 1) å gi generell informasjon til befolkningen og 2) å kvalitetssikre utøvelsen av intervensjonene. Den åpne nettsiden er nå oversatt til nynorsk, samisk, engelsk, polsk og somali. Foreldremateriellet i PMTO er kvalitetssikret og gjort tilgjengelig på nynorsk, samisk, engelsk, polsk, somali og urdu.

Databasen og intranettet er utarbeidet i samarbeid mellom avdelingen, programutvikler og grafisk designer med kontinuerlig kvalitetssikring av systemet. Alle PMTO-terapeuter og TIBIR-utøvere er nå oppfordret til å registrere seg. Systemet skal brukes for å kunne ha oversikt over og å laste ned oppdatert materiell, administrere kurs, opplæringer, veiledninger samt å registrere saker for å kunne generere flere ulike rapporter. Ved utgangen av 2013 var det 751 registrerte brukere fra 448 ulike arbeidsplasser.

Sertifiseringsarbeid – PMTO

I 2013 ble det sertifisert 32 terapeuter fra de ulike regionene.

Den skoleomfattende tiltaksmodellen PALS

Implementeringsvirksomheten har – med relativt få ressurser – vært omfattende i 2013. Fire regionkoordinatorer (2 årsverk), ansatt i Statped Vest (2) og Trøndelag kompetansesenter (2), har sammen med 2,7 ansatte ved Atferdssenteret utgjort et nasjonalt implementeringsteam for implementering av PALS fram til 1. oktober.

210 grunnskoler i 66 kommuner implementerer PALS gjennom opplæring, veiledning og oppfølging fra 51 PALS-veiledere ansatt i kommunal/interkommunal PP-tjeneste, spesialpedagogisk ressurscenter eller Statped. I samarbeid med Statped Vest er det også igangsatt et utviklingsarbeid om tilpasning av PALS-modellen til barnehage. Sju barnehager deltar fra to kommuner.

Implementeringsoversikt PALS

	2002-4	2004-6	2006-7	2007-8	2008-9	2009-10	2010-11	2011-12	2012-13	2013-14
PALS-skoler	4	6	51	91	103	135	153	200	209	210
PALS-«komprimert»					17	17	17	17		
PALS-barnehager									7	7
Kommuner	3	4	25	41	48	54	62	73	66	66
PALS-veiledere	1	2	21	30	34	41	51	72	63	51
Fylker	3	3	12	15	15	15	15	17	17	17
Mentorer									11	7
Regionkoordinator				6	6	6	8	6	4	
Nasjonalt koordinator	1	2	2	2	2	2	2	2	2,2	1

Opplæringsprogrammet i PALS-modellens modul 1 om den universelle forebyggende innsatsen ble avsluttet for det sjuende kullet av PALS-veiledere i juni 2013. Det omfattet 10 kandidater (ansatte i kommunal/interkommunal PP-tjeneste, skole og spesialpedagogisk ressurscenter). Opplæringen ledes av Atferdssenteret.

Opplæringsprogrammet for modul 2 (individuelle støttetiltak) del 1 og 2 er gjennomført for 18 PALS-veiledere, hvorav fem fra Danmark. I tillegg er det gjennomført opplæring i modul 2, del 1 for 11 PALS-veiledere og flere skolers PALS-team.

Det ble gjennomført SWIS-veilederkurs (School Wide Information System) (2 ½ dag) med påfølgende kvalifisering av sju nye SWIS-veiledere. Til sammen 33 kvalifiserte SWIS-veiledere har bistått 107 PALS-skoler i implementering og bruk av kartleggingsverktøyet SWIS.

Sertifiseringsarbeid – PALS

Det er sertifisert fire PALS-veiledere etter gitte kriterier og kvalitetssikringsdimensjoner. Sertifiseringsteamet har bestått av tre ansatte ved Atferdssenteret.

Kvalitetssikring av igangsatte aktiviteter

Kvalitet i opplæringen, veiledningen knyttet til denne og vedlikeholdsveiledningen etter sertifisering/opplæring er sentralt for å ivareta den metodeintegritet som forutsettes i evidensbaserte metoder som PMTO, TIBIR og PALS.

PMTO-regionkoordinatorene har hatt regionale samlinger for veiledere i fordypnings- og vedlikeholdsgrupper. PMTO-terapeuter går etter sertifisering inn i toårige fordypningsveiledningsgrupper over åtte dager i de fem helseregionene. Etter endt fordypningsveiledning, gis de sertifiserte terapeutene vedlikeholdsveiledning minst to dager per år. Det er til sammen 64 veiledningsgrupper for kvalitetssikring. Det er i bruk et vurderingsverktøy med gitte kriterier for å sikre PALS-veilederens kvalitet og metodeintegritet i veilednings- og sertifiseringsøyemed.

Det er etablert mentorgruppe for opplæring, veiledning, kvalifisering og vedlikeholdsveiledning av PALS-veiledere. Mentorgruppen har i 2013 bestått av sju personer, hvorav tre er ansatte ved Atferdssenteret. Mentorgruppens rolle og oppgave er å kvalitetssikre opplæring, veiledning og kvalifisering (sertifisering) av nye PALS-veiledere og å gi vedlikeholdsveiledning til sertifiserte PALS-veiledere. Det er avholdt to mentorsamlinger.

Det er gjennomført vedlikeholdsveiledningssamlinger sentralt og regionalt for PALS-veiledere som har avsluttet opplæringen. Disse ledes av Atferdssenteret og PALS-mentorene.

Det er avholdt nettverkssamlinger for vedlikeholdsveiledning av PALS-team som har gjennomført opplæringen. Disse ledes av PALS-veiledere i deres respektive kommuner.

Det er avholdt nordisk PALS-konferanse med nesten 1000 deltakere fra Norge, Sverige, Danmark, Island og Finland.

Samarbeid med andre fagmiljøer

- Samarbeidet med *Oregon Social Learning Center (OSLC)* og *ISII (Implementing Science International Inc)* er videreført i forhold til opprettholdelse av reliabel sertifiseringskompetanse i det norske sertifiseringsteamet.
- Samarbeidet med programmet *De utrolige årene* er videreført, hvor gjensidig tilpasning av de særskilte implementeringsplanene er blitt sikret.
- Det er etablert samarbeid med Spedbarnsnettverket ved RBUP region Sør og Øst vedrørende utprøving av nye tiltak for tidlig intervensjon.
- Det er innhentet kunnskap om en behandlingstilnærming for barn med sammensatte vansker, *Modular Approach to Treatment for Children with Anxiety, Depression, Trauma, or Conduct Problems (MATCH-ADTC)*, og etablert kontakt med en av programutviklerne, John Weisz, Harvard University.
- Det har vært avholdt 2 dagers samling i København med lederne for PMTO i Nederland, Danmark, Island og Norge. Målsetting: Å videreføre et europeisk nettverk for PMTO, hvor man kan samarbeide om å opprettholde metodeintegritet og utveksle erfaringer.
- Samarbeidet med Statped fortsatte fram til oktober 2013.
- Samarbeidet med Universitetet i Oregon er videreført gjennom tilpasning av kartleggingsverktøy for elevatferd (SWIS) og kvalitetssikringsverktøy for implementering (BoQ og PBS-Surveys), samt videreutvikling av PALS-modellen for en bedre integrasjon av tiltaksmodellens skolefaglige og sosiale tiltakskomponenter (I-PALS).
- Samarbeid med Institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo, er videreført gjennom utviklingsprosjektet I-PALS-modellen og Anne Arnesens stipendiatstilling ved ISP.

Klinikkvirksomhet

10 familier er blitt fulgt opp i PMTO-behandling i løpet av året ved senterets klinikk av NIT-gruppens medlemmer (Nasjonalt implementeringsteam).